

Millainen kirjoittaja olen?

Tieteellisessä kirjoittamisessa on mahdollista erottaa erilaisia kirjoittajatyyppejä. On tärkeää tiedostaa omat vahvuutensa ja kehittämisalueensa sekä ennen kaikkea omassa työskentelyssä toistuvat esteet ja ongelmat. Minkälainen kirjoittaja olet? Tunnistatko itseäsi alla olevista kirjoittajatyypeistä?

Tietoa toistava kirjoittaja. Kirjoittaja luottaa julkaistuun tietoon. Hän kopioi tietoa ja toistaa varsin orjallisesti muiden tekstiä. Hän ei rakenna tietoa itse, minkä vuoksi hänen oma ajattelunsa ja kirjoittamistaitonsa eivät kehity. Kirjoittamisprosessi ei rakennu luovaksi, koska siinä lähinnä toistetaan muiden ajatuksia.

Epäonnistumista karttava kirjoittaja. Kirjoittaja pelkää epäonnistumista, minkä vuoksi hän tuottaa tekstiä varman päälle. Hän ei ota riskejä eikä siten myöskään hyödynnä kaikkia taitojaan. Tästä syystä hän ei yllä niin tasokkaisiin teksteihin kuin todellisuudessa pystyisi. Hän pelkää omien ajatustensa ja pohdintojensa ilmaisemista sekä vaikeuksien kohtaamista.

Vetkutteleva kirjoittaja. Kirjoittaja lykkää kirjoittamisen viime tinkaun. Vetkuttelun syinä voivat olla aikaisemmat huonot kokemukset kirjoittamisesta, omien kykyjen epäily, ahdistuminen asetetuista määräajoista ja vaatimuksista tai yleinen kielteinen suhtautuminen kirjoitustyöhön. Kirjoittaja aloittaa tekstin teon liian myöhään eikä yleensä pysty saamaan tekstiään valmiiksi määräaikaan mennessä. Mitä enemmän hän vetkuttelee, sitä enemmän hän ahdistuu siitä, ettei ole pystynyt aloittamaan kirjoittamista riittävän ajoissa.

Luova kirjoittaja. Kirjoittajalle olennaisinta ovat luovuus ja tajunnanvirta. Tieteellisen ilmaisun perinteet ärsyttävät ja haittaavat hänen kirjoittamistaan. Hänen mielestään säännöt rajoittavat liikaa omien mielipiteiden ilmaisemista. Luova kirjoittaja ei pidä (ei halua pitää) kirjoittamista kurinalaisena työnä vaan hallitsemattomana prosessina, jossa kaikki ulkoa tulevat säännöt rajoittavat häntä. Hän suhtautuu kirjoittamiseen romanttisesti; teksti kumpuaa lähteestä. Romanttista kuvaa puoltaa myös se, ettei hän suostu uskomaan, että kaunokirjailijatkin kirjoittavat työkseen sekä luovat ja työstävät tekstiään kurinalaisesti.

Kriittinen kirjoittaja. Kirjoittaminen, varsinkin sen aloittaminen, on kirjoittajalle vaikeaa ja jopa tuskallista. Oma näytölle laadittu teksti tuntuu tyhmältä ja lapselliselta. Kirjoittajaa vaanii suuri houkutus poistaa ensimmäiset lauseet tai jo syntynyttä tekstiä ja aloittaa alusta. Hän odottaa itseltään paljon: luonnostekstin pitäisi heti olla selkeää ja valmista. Jos kirjoittaja kuitenkin pääsee kirjoitustyössään alkuun, ongelmia tuskin tulee kirjoittamisprosessin myöhemmissä vaiheissa.

Pulppuava kirjoittaja. Pulppuava kirjoittaja tuottaa tekstiä helposti ja runsaasti. Usein tekstiä syntyy niin paljon, että tekijä hukkuu omaan tekstiinsä eikä enää pysty hallitsemaan tekstintuottoaan. Hän ei kykene poistamaan mitään kirjoittamastaan tekstistä. Karsiminen ja tiivistäminen on vaikeaa, sillä hänen on vaikea luopua tekstistä, jonka hän on jo kirjoittanut.

Säännöllinen kirjoittaja. Kirjoittaja asettaa itselleen selkeät tavoitteet ja tuottaa tekstiä säännöllisesti. Hän on järjestelmällisesti harjoitellut kirjoittamista ja onnistunut luomaan siihen toimivan työskentelyrutiinin. Tekstien tuottaminen määräaikaan mennessä ei tuota hänelle ongelmia. Toisaalta kirjoittaja nojaa ehkä liikaakin rutiineihin, mistä voi seurata kaavoihin kangistumista ja samantyyppisten tekstien tuottamista.

Täydellisyyteen pyrkivä kirjoittaja. Perfektionistinen kirjoittaja muokkaa ja tarkistaa tekstiään loputtomiin. Hän löytää aina uusia korjaamista vaativia kohtia. Määräaikojen noudattaminen on hänelle todella vaikeaa, sillä tekstit eivät koskaan tunnu hänestä riittävän hyviltä. Tavoitteena on täydellinen teksti.

Tietoa rakentava kirjoittaja. Kirjoittaja on asiantuntija-kirjoittaja, joka suhtautuu kirjoitustyöhön osana omaa muuta työtään. Kirjoittaminen on jokapäiväistä ja arkista ja samanlaisesti sekä haasteellista ja vaikeaa että palkitsevaa ja mukavaa. Kirjoittaja asettaa itselleen korkean vaatimustason, mikä voi joskus aiheuttaa ongelmia ja hidastaa lopullisten tekstien valmistumista. Hän arvostaa teksteistään saatua palautetta. Tietoa rakentava kirjoittaja ei ole kaavoihin kangistunut. Hän näkee kirjoittamisen käsityöläisammattina, joten hän suhtautuu tekstin tuottamiseen varsin arkipäiväisesti ja ymmärtää, että tuotos saattaa olla eri päivinä erilaatuista mutta aina paranneltavissa.

Miten eroon kirjoittamisen esteistä?

Tietoa toistava kirjoittaja. Tietoa toistavan kirjoittajan suurin haaste on oppia luottamaan omaan ajatteluunsa ja rohkaistua ilmaisemaan muiden tekstin tuottajien näkemyksiä omin sanoin. Kirjoittaminen on tiedon rakentamista, ei sen toistamista. Oman tieteenalan asiantuntijaksi kasvaminen edellyttää akateemista kriittistä luku- ja kirjoitustaitoa. Tietoa toistavan kirjoittajan tulisi harjoitella tekstien referointia omin sanoin. Samalla tulee kuitenkin muistaa, ettei omien näkemysten ilmaiseminen riitä vaan on pystyttävä perustelemaan näkemyksensä ja väitteensä. Tietoa toistavan kirjoittajan haasteena on pystyä ottamaan etäisyyttä valmiiseen, muiden tuottamaan tekstiin.

Epäonnistumista karttava kirjoittaja. Epäonnistumista karttavan kirjoittajan tulee asettaa tavoitteensa riittävän korkealle ja pyrkiä kohdentamaan kaikki taitonsa ja voimansa kirjoitustehtäviinsä. Vastaantulevista epäonnistumisista tulee puolestaan ottaa opiksi. Epäonnistumisista ei missään tapauksessa kannata masentua, sillä jokainen opiskelija kohtaa epäonnistumisia opiskelunsa aikana. On tärkeää tiedostaa aikaisemmat huonot kokemukset ja kasvattaa tietoisesti itseluottamusta ja uskoa omiin kykyihinsä.

Vetkutteleva kirjoittaja. Vetkuttelu on opiskelijoiden yleisin kirjoittamisen este. Esteen poistaminen on kuitenkin varsin yksinkertaista: on vain aloitettava ajoissa, asetettava selkeät tavoitteet ja noudatettava säännöllistä kirjoittamisaikataulua. Vetkuttelevan kirjoittajan on tiedostettava ajoissa asetetut määräajat ja noudatettava niitä. Hyvä keino on edetä määräajasta taaksepäin ja arvioida, kuinka monta päivää kirjoittamisprosessi vaatii. Vetkuttelijan on asetettava kirjoittamiselleen aloituspäivä ja pidettävä siitä ehdottomasti kiinni. On aloitettava silloin, kun on päättänyt aloittaa, vaikka olisi kiireitä ja vaikka aloittaminen tuntuisi ahdistavalta, hermostuttavalta, jännittävältä tai jopa vastenmieliseltä. Häätapauksessa aloituspäivänä riittää kymmenen minuutin kirjoitustuokio. Kun kirjoittamisprosessi on alkanut, kannattaa kirjoittaa jokaisena arkipäivänä vähintään puoli tuntia ja jatkaa kirjoittamista säännöllisesti, kunnes teksti on valmis. Vetkuttelijan kannattaa mitata niin sanottuihin pakollisiin kuvioihin kuuluva aika.

Tällä tarkoitetaan sitä aikaa, joka kuluu kirjoittamis päätöksen tekemisestä siihen, että todella kirjoittaa. Tieteellisessä kirjoittamisessakaan pakollisiin kuvioihin ei saa kulua kymmeniä minuutteja. Jos niihin kuluu tunteja, on pohdittava, mihin aika oikein kuluu.

Joskus vetkutteluun auttaa myös itsensä huijaaminen seuraavalla tavalla: Luo tulevaa kirjoitustyötäsi varten uusi tiedosto. Tee kansilehti valmiiksi siten, että kirjoitat vasempaan alakulmaan nimesi ja tietosi sekä lisäät keskelle työn nimen. Otsikon kohdalle voit kirjoittaa "OTSIKKO LISÄTÄÄN TÄHÄN". Lisää tämän jälkeen tiedostoon kaikille tarvittaville luvuille otsikot, kuten "Johdanto", "Tulokset" tai "Pohdinta". Jos olet jo lukenut kirjallisuutta, lisää lähteet lähdeluetteloon. Tallenna tiedosto uuden työn nimellä. Näin saat aikaan tunteen, että olet itse asiassa jo aloittanut, vaikkeet olekaan vielä edes aloittanut varsinaisen tekstin kirjoittamista. Kun jatkat seuraavana päivänä, kyse on jo työn jatkamisesta eikä enää aloittamisesta.

Luova kirjoittaja. Luovan kirjoittajan on ymmärrettävä, että tieteellisen kirjoittamisen perinteet ja säännöt ovat tärkeitä, jotta tiedeyhteisön jäsenet voivat olla vuorovaikutuksessa keskenään ja ymmärtää toistensa näkökulmia. Kirjoittaja ei ole yksin kammiossaan runoilemassa vaan kirjoittaa muille yhteisön jäsenille. Tajunnanvirtaa on opittava hallitsemaan käyttämällä tutkivaa työtettä sekä keskittymällä kirjoitustyöhön ja tieteellistä kirjoittamista ohjaaviin suuntaviivoihin. Omien näkemysten argumentointi on mahdollista myös tieteellisen kirjoittamisen sääntöjä noudattamalla.

Kriittinen kirjoittaja. Kriittisen kirjoittajan haasteena on vähentää kriittistä suhtautumistaan omiin teksteihinsä. Eriytyisen vaikeaa hänelle on luonnosmaisesta ensimmäisestä version työstäminen tulevasta tekstistä, sillä jokainen lause tuntuu huonolta, tyhmältä tai liian epämääräiseltä. Kun kriittinen kirjoittaja on tuskallisen alun jälkeen päässyt vauhtiin, hän harvoin kohtaa prosessissaan uusia ongelmia. Ongelma on nimenomaan aloittamisessa ja ensimmäisen tekstiluonnoksen aikaansaamisessa. Kriittiselle kirjoittajalle on tärkeää hakea tilannetta, jossa tekstin tuottaminen soljuu häneltä jouhevasti eikä hän jää arvioimaan tuottamaansa tekstiä sen enempää. Seuraava harjoitus auttaa kriittistä kirjoittajaa luonnostekstin

kirjoittamisessa: "Kirjoita aiheestasi 10 minuuttia keskeytsettä. Älä pysähdy. Kirjoita nopeasti mutta hätäilemättä. Älä katso taaksepäin. Älä korjaa tekstiäsi."

Pulppuava kirjoittaja. Pulppuavalta kirjoittajalta tekstiä syntyy enemmän kuin on tarpeen. Tällaisen kirjoittajan on tärkeää kiinnittää huomiota tekstin jäsentämiseen ja tiivistämiseen sekä toistoihin. Hyvä keino tähän on käydä teksti läpi siten, että jokainen tekstikappale tiivistetään yhdellä sellaisella sanalla, joka kiteyttää kunkin kappaleen sisällön. Näin käy ilmi, mikä on tekstin rakenne ja kuinka paljon sama teema toistuu eri kappaleissa. Näin pääsee yhdistämään kaikki samaa teemaa käsittelevät lauseet yhteen kappaleeseen. Pulppuavalla kirjoittajalla voi olla taipumuksena tuoda tieteellisessä tekstissä esille liikaakin omia mielipiteitään, joten on tärkeää tarkistaa, ettei omia mielipiteitä ole liikaa ja että omat mielipiteet on perusteltu kunnollisesti.

Säännöllinen kirjoittaja. Säännöllinen kirjoittaja on jo kehittännyt itselleen tehokkaan ja toimivan kirjoituskäytännön. Hyvästä toimivasta työtavasta kannattaa pitää kiinni. Kirjoittajan on kuitenkin varottava liiallisia rutiineja, jotka voivat alkaa estää häntä kehittymästä kirjoittajana. Itsensä jatkuva kehittäminen on tärkeää, koska sen avulla voi välttää kaavoihin kangistumisen ja saavuttaa kirjoittajana uusia ulottuvuuksia.

Täydellisyyteen pyrkivä kirjoittaja. Kirjoittajan on ymmärrettävä, ettei tekstistä tule koskaan täydellistä, sillä aina on löydettävissä parannettavaa. Riittää, että teksti täyttää sille asetetut realistiset laatutavoitteet. On tärkeää päästää irti teksteistä, luovuttaa ne eteenpäin ja noudattaa määräaikoja. Täydellisyyteen pyrkivän tulee välttää liikaa muokkaamista, sillä se voi jopa heikentää tekstin laatua. On totuttauduttava ajatukseen, ettei kukaan kirjoittaja voi olla täydellinen.

Tietoa rakentava kirjoittaja. Tietoa rakentavan kirjoittajan työskentelytavat ovat hyvät ja toimivat. Hän on työkseen kirjoittava asiantuntija, joka asettaa itselleen korkean vaatimustason. Tämä voi toisaalta joskus aiheuttaa ongelmia ja vaikeuttaa lopullisten tekstien valmistumista. On tärkeää muistaa, ettei itseltä pidä vaatia kohtuuttomia.